

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler
Genel Müdürlüğü

Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi OECD Sözleşmesi ve Türkiye Uygulaması

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler
Genel Müdürlüğü

Uluslararası Ticari İşlemlerde
Yabancı Kamu Görevlilerine
Verilen Rüşvetin Önlenmesi
OECD Sözleşmesi ve
Türkiye Uygulaması

Ankara - 2013

İçindekiler

Bu Kitapçık Neden Hazırlandı?

2

OECD Bünyesinde Sürdürülen Rüşvetle Mücadele Çalışmaları

3

Yabancı Kamu Görevlileri ve Rüşvet Suçu

4

Ülkemizde Rüşvetle Mücadele

5

Rüşvet veya Yolsuzluk Olaylarının Yetkili Makamlara Bildirilme Yükümlülüğü

7

Suçtu Bildirmeme

8

İhbar ve Şikayet

8

Muhbirin Korunması

9

İhracat Kredilerine Yönelik Uygulamalar

10

OECD Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı
Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi

12

Bu Kitapçık Neden Hazırlandı?

Dünya ticaretinde haksız rekabetin önlenmesi ve şeffaflığın sağlanması amacıyla ülkeler uluslararası kuruluşlar nezdinde pek çok alanda anlaşmalar imzalamakta ve düzenlemeler getirmektedir. Son zamanlarda dünya gündeminde giderek önem kazanan bir konu da rüşvet suçuyla uluslararası platformda mücadele edilmesi çabalarıdır.

Rüşvet ve yolsuzlukla mücadelede yeterince etkin yasal düzenleme ve uygulaması olmayan bir ülkede iş adamlarını nasıl bir "atmosferin" beklediğini kestirmek oldukça zordur.

Bir yabancı ülkede ticaret, yatırım veya iş alma yarışını kazanmak için "rüşvet" bir araç olarak kullanılabiliyorsa, o ülkede adil rekabet koşullarının varlığından bahsetme imkanı yoktur. Adil olmayan rekabet ortamının da sonuçta hiçbir girişimciye fayda sağlaması beklenemez. Bu durum, ülkelerin iç hukuklarında rüşvetle mücadele için aldıkları tedbirler almalarının yanı sıra, kendi firma ve vatandaşlarının yurtdışındaki rüşvet eylemlerini de suç sayarak önlemelerini gerekli kılmıştır.

Kurucu üyeleri arasında yer aldığımız İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) düzenlemelerinden biri olan ve ülkemizin de taraf olduğu 21.11.1997 tarihli "Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine

Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi" uluslararası ticaretin daha şeffaf ve rekabetçi bir platformda sürdürülebilmesi amacını taşımaktadır.

Bu kitapçık, ülkemizin Sözleşme'den doğan, kamuda görevli bürokratları ve özel sektörü "bilinçlendirme" yükümlülüğü kapsamında hazırlanmıştır. Bu konuda, kamu ve özel sektör arasında gerçekleştirilecek işbirliği Türk firmalarına avantaj ve Türk dış ticaretine katkı sağlayacaktır. Bu amaçla yurtdışında faaliyette bulunan ve uluslararası ihalelere katılan firmalarımızın, Sözleşme, buna bağlı olarak mevzuatımızda yapılan değişiklikler ve bu değişikliklerin firmalar nezdinde yaratacağı sonuçlar hakkında bilgi sahibi olmaları hedeflenmiştir.

Rüşvet eylemi
bir uluslararası
rekabet sorunudur

OECD, rüşvetle
mücadelede öncü bir
uluslararası teşkilattir.

OECD Bünyesinde Sürdürülen Rüşvetle Mücadele Çalışmaları

Ülkemiz, küreselleşmenin idari, ekonomik, sosyal ve yönetsel sorunlarını çözmek ve bu sürecin fırsatlarından faydalanmak üzere 34 ülkenin müştereken çalıştığı hükümetlerarası bir forum olan İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD)'nin kurucu üyeleri arasında yer almaktadır.

OECD bünyesinde yapılan araştırma, inceleme ve görüşmeler aynı zamanda uluslararası işbirliğinin hangi ilkeler çerçevesinde sürdürüleceği konusunda norm ve modellerin belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, OECD tarafından hazırlanan düzenlemelerden biri olan Sözleşme'ye OECD üyesi olmayan Arjantin, Brezilya, Bulgaristan, Estonya, Güney Afrika, Slovenya ve Şili de taraftır. Sözleşme ülkemiz tarafından 1997 yılında imzalanmış olup 2000 yılında onaylanmıştır.

Sözleşme'nin üye ülkelerde ne şekilde uygulandığı OECD Rüşvetle Mücadele Çalışma Grubunda tüm taraf ülkelerin katılımıyla incelenmektedir. Üç aşamadan oluşan söz-konusu incelemenin ilk aşamasında, Sözleşme gereklerinin yerine getiril-

mesi için ulusal mevzuatın oluşturulup oluşturulmadığı incelenmekte; ikinci aşamada, oluşturulan ulusal mevzuatın Sözleşmenin uygulanmasındaki etkinliği gözden geçirilmekte, üçüncü aşamada ise taraf ülkelerin Sözleşme kapsamındaki faaliyetleri ayrıntılı olarak incelenmektedir. İncelemeler neticesinde OECD sekreteryası tarafından hazırlanan durum raporlarında dile getirilen eksiklik ve eleştiriler dikkate alınarak, yapılan düzenlemelerin yeterliliğini ele almak amacıyla belli zaman aralıklarıyla incelemeler tekrarlanmaktadır.

Ülkemizin birinci ve ikinci aşama incelemeleri sonucunda OECD sekreteryası tarafından hazırlanan raporlar sırasıyla 8 Kasım 2004 ve 7 Aralık 2007 tarihlerinde yayınlanmıştır. İkinci aşama ek incelemesi ve ek incelemeyi takip değerlendirmesi akabinde hazırlanan raporlar ise Haziran 2009 ve Mart 2010 tarihlerinde yayınlanmıştır.

Bahse konu raporlara
<http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/antibriberyconvention/turkey-oecdanti-briberyconvention.htm>
bağlantısından ulaşılabilir.

Yabancı Kamu Görevlileri ve Rüşvet Suçu

“Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi”ne göre; “yabancı kamu görevlileri” yabancı bir ülkede, seçilmiş ya da atanmış olan, yasama, idari veya adli bir görevi yürüten, kamu kurum ya da kuruluşlarının veya uluslararası örgütlerin görevlileri ya da aynı ülkede uluslararası nitelikte görevleri yerine getiren kişilerdir. Taraf ülkeler, herhangi bir işin yapılması; yapılmaması veya muhafazası amacıyla yukarıda tanımlanan yabancı kamu görevlisine doğrudan veya dolaylı olarak yarar teklif veya vaat edilmesini veya sağlanmasını rüşvet suçu olarak kabul etmektedir.

Yabancı
kamu görevlilerine
verilen rüşvet de suçtur.

Türk Ceza Kanunu
rüşvet suçu için
caydırıcı hükümler
içermektedir.

OECD çatısı altında taraf olduğumuz Sözleşme'nin etkin bir şekilde uygulanmasına yönelik adımlar atılması, hem uluslararası yükümlülüklerimiz hem de ülkemizin dış pazarlardaki çıkarları bakımından büyük önem taşımaktadır.

"Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi" 01.02.2000 tarih ve 4518 sayılı Kanun ile onaylanmıştır. Müteakiben, OECD düzenlemelerinin Türk hukukuna uyumlaştırılması çalışmaları çerçevesinde "Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesi Suçu" ilk olarak 02.01.2003 tarih ve 4782 sayılı Kanun ile iç hukukumuza girmiştir. Daha sonra, 26.09.2004 tarih ve 5237 sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu'nda da

düzenlenmiştir. Son olarak 02.07.2012 tarih ve 6352 sayılı Kanun ile OECD düzenlemelerine paralel olarak güncellenmiştir.

Rüşvet suçu, Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 252. maddesinde ve izleyen maddelerinde düzenlenmiştir.

Maddenin 9. fıkrası ile, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasına imkan tanınarak "yabancı kamu görevlisi" ne rüşvet verilmesi suçuna dair ayrıntılı düzenleme yapılmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nda, 252. Madde'nin dışında da rüşvet suçuyla ilgili hükümler bulunmaktadır. Bu açıdan rüşvet suçu, kara para aklanması ile ilişkilendirilmiştir. Ülkemizde "Kara Paranın Aklanması" suçu Türk Ceza Kanunu'nun 282. maddesinde

Ülkemizde Rüşvetle Mücadele

"Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama" başlığı altında düzenlenmiştir. Maddenin 1. fıkrasına göre, ceza alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar, aklamanın öncül suçu olarak kabul edilmiştir. Bir başka deyişle, Kanun'un 252. Maddesinin 1. fıkrası uyarınca 4 yıldan 12 yıla kadar hapis cezasını gerektiren "Kamu Görevlisine Rüşvet Verilmesi Suçu", aklamanın öncül suçudur.

Öte yandan, özelleştirme kapsam ve programında olan kuruluşların özelleştirilmesine ilişkin ihalelerle ilgili olarak da bir takım düzenlemeler yapılmıştır. Bu çerçevede, ihale şartnamelerinin "İhaleye Katılmayacak Olanlar" başlıklı maddesi altında "OECD Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi Kapsamında Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verme Suçundan Mahkum Olan Gerçek ve Tüzel Kişiler" şeklinde bir bent ilave edilmiştir. Ayrıca, ihaleye iştirak edecek tüm yatırımcılardan rüşvet verme suçundan hüküm giymediklerine dair bir taahhütname alınmaktadır.

Rüşvet suçu
ile kara paranın
aklanması mevzuatı
bağlantılıdır.

Türk Ceza Kanunu | Madde 252

(1) Görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, bir kamu görevlisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan kişi, dört yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan kamu görevlisi de birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır.

(3) Rüşvet konusunda anlaşmaya varılması halinde, suç tamamlanmış gibi cezaya hükümlenir.

(9) Bu madde hükümleri;

- Yabancı bir devlette seçilmiş veya atanmış olan kamu görevlilerine,*
 - Uluslararası veya uluslararası mahkemelerde ya da yabancı devlet mahkemelerinde görev yapan hâkimlere, jüri üyelerine veya diğer görevlilere,*
 - Uluslararası veya uluslararası parlamento üyelerine,*
 - Kamu kurumu ya da kamu işletmeleri de dahil olmak üzere, yabancı bir ülke için kamusal bir faaliyet yürüten kişilere,*
 - Bir hukuki uyumsuzluğun çözümü amacıyla başvuru tahkim usulü çerçevesinde görevlendirilen vatandaş veya yabancı hakemlere,*
 - Uluslararası bir anlaşmaya dayalı olarak kurulan uluslararası veya uluslararası örgütlerin görevlilerine veya temsilcilerine,*
- görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması ya da uluslararası ticari işlemler nedeniyle bir işin veya haksız bir yararın elde edilmesi yahut muhafazası amacıyla; doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, menfaat temin, teklif veya vaat edilmesi ya da bunlar tarafından talep veya kabul edilmesi halinde de uygulanır.*

Türk Ceza Kanunu | Madde 253

(1) Rüşvet suçunun işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükümlenir.

Türk Ceza Kanunu | Madde 254

(1) Rüşvet alan kişinin, soruşturma başlamadan önce, rüşvet konusu şeyi soruşturmaya yetkili makamlara aynen teslim etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükümlenmez. Rüşvet alma konusunda başkasıyla anlaşan kamu görevlisinin soruşturma başlamadan önce durumu yetkili makamlara haber vermesi hâlinde de hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükümlenmez.

(2) Rüşvet veren veya bu konuda kamu görevlisiyle anlaşmaya varan kişinin, soruşturma başlamadan önce, pişmanlık duyarak durumdan soruşturma makamlarını haberdar etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükümlenmez; verdiği rüşvet de kamu görevlisinden alınarak kendisine iade edilir.

(3) Rüşvet suçuna iştirak eden diğer kişilerin, soruşturma başlamadan önce, pişmanlık duyarak durumdan soruşturma makamlarını haberdar etmesi hâlinde, hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükümlenmez.

(4) Bu madde hükümleri, yabancı kamu görevlilerine rüşvet veren kişilere uygulanmaz.

Türk Ceza Kanunu | Madde 60

(1) Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet hâlinde, iznin iptaline karar verilir.

(2) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır.

(3) Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hâkim bu tedbirlere hükmetmeyebilir.

(4) Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hâllerde uygulanır.

Kabahatler Kanunu | Madde 43/A

(1) Daha ağır idarî para cezasını gerektiren bir kabahat oluşturmadığı hallerde, bir özel hukuk tüzel kişinin organ veya temsilcisi ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte bu tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen bir kişi tarafından;

a) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun;

4) 252 nci maddesinde tanımlanan rüşvet suçunun,

tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde, ayrıca bu tüzel kişiye onbin Türk Lirasından ikimilyon Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(2) Bu madde hükümlerine göre idarî para cezasına karar vermeye, birinci fıkrada sayılan suçlardan dolayı yargılama yapmakla görevli mahkeme yetkilidir

Rüşvet veya Yolsuzluk Olaylarının Yetkili Makamlara Bildirme Yükümlülüğü

Kamu görevlisi olmayan kişilerin de rüşvet suçu ile ilgili yükümlülükleri vardır.

Kamu görevlilerinin görevleri esnasında, gerek rüşvet gerekse de yolsuzlukla ilgili bir işlemi öğrenmeleri durumunda, ilgili mercileri haberdar etmeleri yasal bir zorunluluktur.

Türk Ceza Kanunu'nun "Kamu Görevlisinin Suçu Bildirmemesi" kenar başlıklı 279. Maddesinin 1. fıkrasında, "Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisinin, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı," aynı maddenin 2. fıkrasında da, "suçun adli kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı" hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun 17. Maddesinde İrtikap ve Rüşvet suçlarından veya bu suçlara iştirak etmekten sanık olanlar hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı, 18. Maddesinde de bu suçlardan dolayı müfettiş ve muhakkiklerin de soruşturma neticesinde delil veya emare elde ettikleri takdirde, işi yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığı'na ihbar ve evraki tevdi edecekleri, 17. Maddede yazılı suçlardan dolayı delil veya emare elde eden müfettiş ve muhakkiklerin durumu yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığı'na ihbar ve evraki tevdi etmedikleri takdirde bunlar hakkında da yapılacak takibattan dolayı Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat

hükümlerinin uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Kamu görevlisi olmayan kişilerin suçu bildirme yükümlülüklerinin ise 5237 sayılı TCK'nın 278. Maddesinde düzenlendiği görülmektedir.

Öte yandan, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında 5549 sayılı Kanunun 4. maddesi gereğince, anılan Kanunun 2/d maddesinde sayılan yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasadışı yollardan elde edildiğine veya yasadışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi veya şüpheyi gerektirecek bir hususun

bulunması halinde, bu işlemlerin yükümlüler tarafından Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'na (MASAK) bildirilmesi zorunludur.

MASAK'ın görev ve yetkilerinin sayıldığı 5549 sayılı Kanuna göre MASAK, yabancı kamu görevlisine rüşvet verilmesi suçunun soruşturulması ile değil, diğer bütün öncül suçlarda olduğu gibi, bu suçtan elde edilen gelirlerin aklanması halinde aklama suçunun tespitine ilişkin araştırma ve incelemeleri yürütmekle görevlidir.

Türk Ceza Kanunu Madde 278

Suçu Bildirmeme

(1) İşlenmekte olan bir suçta yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suçta yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan özürü olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılır.

(4) Tanıklıktan çekinebilecek olan kişiler bakımından cezaya hükmolunmaz. Ancak, suçta önleme yükümlülüğünün varlığı dolayısıyla ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır.

Kamu görevlisinin veya diğer kişilerin suçtan haberdar olduktan sonra bildirimini hangi makam veya makamlara yapacağı hususu ise; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenmiştir. Buna göre, suçta ilişkin ihbar ve şikayetlerin Cumhuriyet Başsavcılığı veya kolluk makamlarına yazılı veya tutanağa geçirilmek kaydıyla sözlü olarak yapılması gerekir.

Ceza Muhakemesi Kanunu Madde 158

İhbar ve Şikayet

(1) Suçta ilişkin ihbar veya şikayet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir.

(2) Valilik veya kaymakamlığa ya da mahkemeye yapılan ihbar veya şikayet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

(3) Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye'nin elçilik ve konsolosluklarına da ihbar veya şikayette bulunulabilir.

(4) Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikayet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

(5) İhbar veya şikayet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir.

(6) Yürütülen soruşturma sonucunda kovuşturma evresine geçildikten sonra suçun şikayete bağlı olduğunun anlaşılması halinde; mağdur açıkça şikayetten vazgeçmediği takdirde, yargılamaya devam olunur.

Suçu bildirmemek
hapisle cezalandırılır

İhbar ve şikayetin
yapılacağı makamlar
kanunla belirlenmiştir

MUHBİRİN KORUNMASI

4857 sayılı İş Kanununun “feshin geçerli bir sebebe dayandırılması” başlıklı 18'nci maddesinin 2'nci fıkrasında, bu fıkrada sayılan sebeplere bağlı olarak işveren tarafından gerçekleştirilen fesih işleminin, geçerli fesih olmayacağı belirtilmektedir.

Anılan fıkranın (c) bendi gereğince, işçinin “Mevzuattan veya sözleşmeden doğan haklarını takip veya yükümlülüklerini yerine getirmek için işveren aleyhine idari veya adli makamlara başvurmak veya bu hususta başlatılmış sürece katılmak” eylemi nedeniyle işten çıkarılması geçerli bir sebep değildir.

Bu nedenle, yabancı kamu görevlisine rüşvet verdiği şüphesini taşıyan işveren hakkında, Genel Müdürlüğümüze ait internet sayfasında yer alan

<http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/oecd/GenelBilgi.html> adresindeki “Alo İhbar Hattı” butonundan Bakanlığımıza ihbarda bulunulması, herhangi bir adli veya idari makama başvurulması veya bu hususta başlatılmış sürece katılım sağlanması nedeniyle iş akdinin feshi mümkün bulunmamaktadır. Aksi durumda, işverenin feshi “geçersiz fesih” teşkil etmektedir.

Bu durumda, iş akdi feshedilen kişi, özellikle “geçersiz sebeple yapılan feshin sonuçları” başlığını taşıyan 4857 sayılı İş Kanununun 21'inci maddesinde güvence altına alınan hak ve başvuru yollarına sahip olacaktır. Kamuoyunun bilgisine arz olunur.

İhracat Kredilerine Yönelik Uygulamalar

Türk Eximbank
kredi programlarından
yararlanabilmek için
rüşvet suçunu
işlememiş olmak esastır

Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonra, 1998 yılından itibaren, OECD bünyesindeki ülkelerin ihracat kredi kurumlarının konuya ilişkin prosedür ve uygulamaları hakkında bilgi paylaşımı başlamış, Sözleşme hükümleri paralelinde gerekli önlemler alınmıştır. Bu çerçevede, 2000 yılında "Rüşvet ve Resmi Destekli İhracat Kredileri için Hareket Bildirgesi" ile hazırlanarak üye ülkeler için ortak yükümlülükler belirlenmiştir. Hareket Bildirgesi, resmi ihracat desteğine konu uluslararası işlemlerde yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesi ile mücadelede alınacak tedbirler genişletilerek 2006 yılında Tavsiye Kararı haline getirilmiştir.

Sözleşme ve Türk Ceza Kanunu hükümleri çerçevesinde, Türk Eximbank tarafından anılan bankanın kredi, sigorta ve garanti programlarından yararlanacak tüm ihracatçı ve müteahhit firmalardan, başvurularına konu işlemlerin herhangi bir aşamasında rüşvet verilmediğini ve verilmeyeceğini bildiren bir "taahhütname" alınmasına 2004 yılında başlanmıştır. 2006 yılında yapılan değişiklikler sonucu, Türk Eximbank, 2007 yılından başlamak üzere, Sigorta ve Ülke Kredi/Garanti Programlarındaki mevcut taahhünamelerin kapsamını genişleterek, "Taahhütname ve Muvafakatname" almaya başlamıştır. Bu kapsamda, taahhütname vermeyen, taahhütnamede gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu veya taahhüt ettiği hususları ihlal ettiği tespit edilen firmalara yönelik tedbir ve yaptırımlar düzenlenmiştir. Kısa Vadeli Kredi Programlarında da mevcut uygulamalara devam edilmektedir. Türk Eximbank, ihracatçı ve müteahhit firmaları bilgilendirme amaçlı faaliyetlerini sürdürmektedir.

Türk Eximbank'ın konu ile ilgili düzenleme ve çalışmalarına Banka'nın www.eximbank.gov.tr internet sayfasından ulaşılabilir.

Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verme suçunun Türk hukuku bakımından oluşumunu aşağıdaki örnekle somutlaştırabiliriz.

Buna göre, merkezi Ankara'da bulunan ve yurt dışında ticari işlemler gerçekleştiren A Türk Şirketi, B ülkesinde açılan bir ihaleye müracaat ediyor; ihale süreci devam ederken o ülkedeki temsilcisi tarafından, ihaleyi yapan kurumun bağlı bulunduğu Bakana ya da diğer herhangi bir üst düzey yetkiliye, şirket olarak ihale ilanında belirlenen koşulları taşımadığı halde ihalenin kendisine verilmesini temin etmek üzere 200.000 ABD Doları rüşvet veriyor. Teklif veren ve gerekli şartları taşıyan başka şirketler bulunmasına rağmen, alınan rüşvet karşılığında ihaleyi A Şirketi kazanıyor ve sözleşme imzalanıyor.

ÖRNEK OLAY: “A” ŞİRKETİ “B” ÜLKESİNDE

Rüşvet iddiaları B ülkesinin ulusal basınında geniş bir şekilde haber konusu oluyor. İddialar, B ülkesi medyasında habere konu olmasından 2 ay sonra Türk basınında da habere konu oluyor.

Ankara Cumhuriyet Savcısı ulusal basında çıkan haberleri ihbar kabul ederek doğrudan ilgili şirket yetkilileri hakkında Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verme suçundan soruşturma başlatıyor. Zira, bu suç re'sen takip edilen bir suç niteliği taşımaktadır. Soruşturma makamlarımız rüşvetin verildiği B ülkesinde sözkonusu olayla ilgili bir soruşturma ya da yargılama yapıp yapılmadığına bakılmaksızın rüşvet veren şirkete yönelik olarak re'sen harekete geçecektir. Bu durumda, rüşvet alan B ülkesi kamu görevlileri açısından rüşvet alma suçunu soruşturma yetkisi, doğal

olarak B ülkesi adli makamlarına aittir.

Diğer yandan, TCK'nın 279. maddesindeki yasal yükümlülüklerine uygun olarak, B ülkesindeki Dışişleri Bakanlığı görevlileri ve ilgili kamu kurum yetkilileri, B ülkesi ulusal basınında çıkan haberleri titizlikle derleyip, görevleri sırasında yaptıkları resmi işlemlerde edinebildikleri diğer ilave bilgilerle birlikte Dışişleri Bakanlığı ve DTM'ye zamanında iletmekle yükümlüdürler. Zira, TCK'nın 279. maddesi, kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenen kamu görevlilerine bu suçun yetkili makamlara bildirme yükümlülüğü öngörmekte; bu ihbar yükümlülüğünü yerine getirmeyi ihmal eden veya bu hususta geciken kamu görevlisinin, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağını hükme bağlamaktadır.

Şirketin işlerini bilen
ya da suçu öğrenenler de,
sorumludur

Belirtmek gerekir ki, yurtdışı teşkilatlarında görev yapan kamu görevlilerinin, yabancı kamu görevlilerine rüşvet verme suçları açısından ihbar yükümlülüklerini yerine getirmesi büyük önem taşımaktadır. Zira, bu ihbarlar sayesinde ülkemiz adli makamları, yabancı bir ülkede işlenen ancak yargılama yetkimize giren bu suçları etkin ve hızlı bir şekilde soruşturabilecektir.

Yukarıdaki örnek ülkemiz mevzuatı açısından değerlendirildiğinde;

- Yargılama sonucunda şirket yetkililerinin cezai sorumluluğu doğmakta olup, suçlu oldukları takdirde dört yıldan on iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaları söz konusu olabilecektir. Bahse konu

Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) gibi uluslararası kuruluşların görevlilerine veya aynı ülkede uluslararası nitelikte görevleri yerine getirenlere sağlanmasının bir farkı bulunmamaktadır.

- Söz konusu suça ilişkin olarak, gerek Sözleşme, gerekse de 3568 sayılı Serbest, Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nun 43. maddesi ile serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler ve bunların yanlarında çalışanlar, işleri dolayısıyla öğrendikleri suç teşkil eden halleri yetkili mercilere duyurmakla yükümlü kılınmışlardır. Bu şekilde A şirketinin defterlerini tutan anılan meslek

“A” şirketinin yerinde
Sizin şirketiniz de
olabilir

şirket hakkında ise TCK'nın 60. maddesinde öngörülen güvenlik tedbirlerine hükmedilecek; elde edilen yararlar da müsadere edilecektir.

- Suça konu 200.000 ABD Doları rüşvetin doğrudan yabancı kamu görevlisine sağlanması ile onun yararına yakınlarına, hatta onun gösterdiği bir hayır kuruluşuna sağlanmasında suçun oluşması açısından bir fark bulunmamaktadır.

- Yine suçun oluşumu açısından, teklif veya vaad edilen ya da sağlanan yararın yabancı bir ülkede seçilmiş veya atanmış olan kamu görevlilerinin, yasama, idari veya adli bir görevi yürüten kamu kurum veya kuruluşlarının, yapılanma şekli ve görev alanı ne olursa olsun, devletler, hükümetler veya diğer uluslararası kamusal örgütler tarafından kurulan Birleşmiş Milletler (BM), Birleşmiş

mensuplarının da söz konusu rüşvet miktarı ile ilgili kanuna aykırılık ya da usulsüzlük saptadıklarında bildirim yükümlülüğü bulunmaktadır.

-Yukarıda belirtilen olayda, A şirketi ihaleye başvurma koşullarını taşımadığı halde ihaleyi kazanmak üzere yabancı kamu görevlisine rüşvet vermek yoluyla kendi şirketine yarar sağlamıştır. Söz konusu şirket ihaleye başvuru koşullarını taşıya ve yapılan hukuka uygun ihale sürecinde haklı olarak ihaleyi kazandıktan sonra, salt bürokratik işlemlerin hızlandırılması için bir menfaat temin etmiş olsa dahi, yabancı kamu görevlisine rüşvet verme suçu oluşacaktır.

Yabancı kamu görevlisine
temin edilen her türlü
menfaat rüşvet
suçunun unsuru olabilir

Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi

21 KASIM 1997

GİRİŞ

Âkit Taraflar,

Rüşvetin, ticaret ve yatırım alanları dahil olmak üzere, uluslararası ticarî işlemlerde ciddi ahlaki ve siyasî kaygılara sebep olan, kamu idaresini ve ekonomik gelişmeyi etkileyen ve uluslararası rekabet şartlarını bozan yaygın bir olgu olduğunu dikkate alarak,

Uluslararası ticarî işlemlerde rüşvetle mücadelenin sorumluluğunun bütün ülkelerden beklendiğini dikkate alarak,

Uluslararası ticarî işlemlerde, yabancı kamu görevlilerine verilen rüşvetin caydırıcı, rüşveti önlemek ve mücadele etmek için etkin önlemler alınmasını ve özellikle bu nevî rüşvetin, ortak unsurlar ve yetki ilkeleri ile her ülkede uygulanabilen diğer temel hukuk ilkelerine uygun şekilde süratle cezalandırılabilirliğini talep eden İktisadî İşbirliği ve Gelişme Teşkilâtının (OECD) 23 Mayıs 1997 tarih ve C (97) 123 Nihai Sayılı Kararını da gözönünde bulundurarak,

Bilhassa, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, Dünya Ticaret Örgütü, Amerika Devletleri Örgütü, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği tarafından yürütülenler olmak üzere, kamu görevlilerine rüşvet verilmesi ile mücadeledeki ittifak ve işbirliğini geliştiren son zamanlardaki diğer girişimleri memnuniyetle karşılayarak,

Kuruluşların, işveren ve sendikal örgütlerin ve diğer hükümetler dışı örgütlerin rüşvete karşı mücadeledeki gayretlerini kutlayarak,

Hükümetlerin, birey ve kuruluşların uluslararası ticarî işlemlerdeki bahşış talepleri ile mücadeledeki rolüne minnettar olarak,

Bu alandaki her türlü aşamanın, sadece ülkelerin tek başlarına çabalarını değil, aynı zamanda çok taraflı düzeyde bir işbirliği, denetim ve takibini de gerektirdiğinin bilincinde olarak,

Âkit Tarafların almaları gereken önlemler arasındaki denkliğin sağlanmasının, sözleşmeyi, bu denkligi etkileyecek aykırılık şerhi öne sürmeksizin onaylamaları gerektiği hususunun, bu sözleşmenin başlıca konu ve amacını teşkil ettiğinin bilincinde olarak aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

Madde 1-Yabancı kamu görevlilerine rüşvet verme suçu

1. Her Âkit Taraf, uluslararası ticaretin yürütülmesinde bir işin veya haksız bir yararın elde edilmesi ve muhafazası gayesiyle resmî görevlerin ifası zımında hareket etme veya hareket etmektan kaçınması için, yabancı bir kamu görevlisine kasıtlı olarak doğrudan veya aracılar vasıtasıyla hak edilmemiş para veya diğer yararlar öneren, vaat eden veya veren kişi için, o kamu görevlisi veya üçüncü kişi için hukukları kapsamında suç ihdas edilmesini teminen gerekli tedbirler alacaktır.

2. Her Âkit Taraf, teşvik, yardım veya yetkilendirme sureti de dahil olmak üzere, yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesine ortak olma fiilinin suç teşkil etmesi için gereken önlemleri alır. Yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verme amaçlı teşebbüs veya suç ortaklığı, teşebbüs veya suç ortaklığının o Âkit Tarafın ulusal kamu görevlisine rüşvet verilmesinin de suç teşkil ettiği ölçüde, suç olarak addedilecektir.

Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi

21 KASIM 1997

3. Yukarıdaki 1 inci ve 2 nci paragraflarda belirtilen suçlar, bundan sonra “yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verme” olarak anılacaktır.

4. Bu Sözleşmenin amaçlarına uygun olarak,

- a. “Yabancı kamu görevlisi” yabancı bir ülkede, seçilmiş ya da atanmış olsun, yasama, idarî veya adli bir görevi uhdesinde bulunduran, bir kamu kurum ya da kuruluşu da dahil olmak üzere, yabancı bir ülke için kamu görevi ifa eden her şahıs ve uluslararası bir kamu kuruluşunun memur veya görevlisini belirtir;
- b. “Yabancı ülke” tabiri ulusal düzeyden mahallî düzeye kadar Hükümetin bütün seviyeleri ve alt bölümlerini kapsar;
- c. “Resmî görevlerinin ifası zımında harekete geçmek veya görevini ihmal” tabiri, kamu görevlisinin resmî konumunun icap ettirdiği görevini, kendisine verilen yetkiler dahilinde olsun veya olmasın kullanışını belirtir.

Madde 2- Tüzel kişilerin sorumluluğu

Her , Âkit Taraf, kendi hukuk ilkelerine uygun olarak, yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesi halinde tüzel kişilerin sorumluluğunu sağlamak için gereken önlemleri alır.

Madde 3- Yaptırımlar

1. Yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesi, etkili, orantılı ve caydırıcı cezaî yaptırımlarla cezalandırılabilir kılınacaktır. Cezaî yaptırımların baremi, Âkit Tarafın kendi kamu görevlisine rüşvet verilmesi halinde uygulanabilir yaptırımlarla kabil-i kıyas olacak ve gerçek kişilerle ilgili olarak, etkili karşılıklı adli yardımı ve iadeyi mümkün kılacak yeterli hürriyeti kısıtlayıcı cezaları içerecektir.

2. Eğer, bir Âkit Tarafın hukuk sisteminde cezaî sorumluluk tüzel kişilere uygulanabilir değilse, o Âkit Taraf, yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesi halinde, tüzel kişilerin para cezaları da dahil olmak üzere, etkili, orantılı ve caydırıcı diğer yaptırımlara maruz kalmalarını sağlayacaktır.

3. Her Âkit Taraf, yabancı kamu görevlisine verilen rüşvetin ve bundan kaynaklanan kazancın veya bu kazançla eş değerdeki mal varlığının, el koyma ve müsadereye tabi tutulmasını veya aynı etkileri parasal yaptırımların uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alacaktır.

4. Her Âkit Taraf, yabancı bir kamu görevlisine rüşvet vermektten dolayı yaptırıma tabi her şahıs için ilave medenî ve idarî yaptırımların uygulanmasını gözönünde bulundurur.

Madde 4- Yetki

1. Yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesi suçunun tamamının ya da bir bölümünün kendi ülkesinde işlenmesi karşısında her Âkit Taraf yargı yetkisini ihdas etmek için gereken tedbirleri alacaktır.

2. Yurtdışında işledikleri suçlar nedeniyle vatandaşlarını kovuşturma yetkisine sahip bulunan her Âkit Taraf, aynı ilkelere göre, yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesi ile ilgili aynı yetkiyi ihdas etmek için gereken tedbirleri alacaktır.

3. Bu Sözleşmede tanımlanan bu suça ilişkin birden fazla Âkit Tarafın yargı yetkisinin mevcudiyeti halinde, aralarından birinin talebi üzerine, ilgili Taraflar, kovuşturma için en uygun yargı yetkisinin belirlenmesine yönelik istişarede bulunacaklardır.

4. Her Âkit Taraf yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesi ile mücadelede, yargı yetkisinin mevcut dayanaklarının etkili olup olmadığını gözden geçirecek, etkili değilse telafi edici girişimlerde bulunacaktır.

Uluslararası Ticari İşlemlerde
Yabancı Kamu Görevlilerine
Verilen Rüşvetin
Önlenmesi Sözleşmesi

21 KASIM 1997

Madde 5 - Uygulamaya koyma

Yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesi durumunda, soruşturma ve kovuşturmalar her Âkit Tarafın uygulanabilen kaide ve ilkelerine göre yapılır. Kovuşturmalar ulusal ekonomik çıkar mülahazaları, diğer bir Devlet ile ilişkilere olası etkileri ya da bahse konu gerçek ya da tüzel kişilerin kimliğinden etkilenmeyeceklerdir.

Madde 6 – Zamanaşımı

Yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesi suçuna uygulanabilecek zamanaşımı, bu suçun soruşturulması ve kovuşturulması için yeterli bir süreye cevaz verecektir.

Madde 7 - Para aklanması

Kendi kamu görevlisine rüşvet verilmesini, kara para aklama mevzuatının uygulanması amacıyla mesnet suç haline getiren Âkit Taraf, rüşvet vermenin gerçekleştiği yere bakmaksızın, bunu yabancı kamu görevlisine rüşvet verilmesi durumu için de aynı şartlarla uygulayacaktır.

Madde 8 - Muhasebe kuralları

1. Yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesi ile etkili mücadele için her Âkit Taraf, kendi kanun ve yönetmeliklerine tabi şirketlerce, yabancı kamu görevlilerine rüşvet vermek veya bu rüşveti gizlemek amacıyla, sahte belge kullanılmasını, kayıt dışı hesap oluşturulmasını, kayıt dışı veya yeterince belirtilmeyen işlemler yapılmasını, mevcut olmayan giderler kaydedilmesini, ne olduğu doğru olarak belirtilmeyen borç girişinin yapılmasını önlemek için, defterlerin ve kayıtların, mali bilanço açıklamalarının, muhasebe ve denetleme standartlarının sürdürülmesine ilişkin kendi kanunları ve yönetmelikleri çerçevesinde gerekli tedbirleri alacaktır.

2. Her Âkit Taraf, bu şirketlerin defterlerinde, belgelerinde, hesaplarında ve mali bilançolarında bu nev'iden eksiklik veya hilelerin bulunması halinde, etkili, orantılı ve caydırıcı medenî, idarî ve cezai yaptırımlar öngörür.

Madde 9 - Adli yardımlaşma

1. Her Âkit Taraf, yürürlükteki yasalarının ve uluslararası belgelerin elverdiği ölçüde, diğer Tarafa, bu Tarafın tüzel kişilere karşı açtığı cezaî olmayan davalar da dahil olmak üzere, bu Sözleşmeye konu suçlara ilişkin soruşturma ve ceza davaları ile ilgili hızlı ve etkili bir adli yardım sağlayacaktır. Talep edilen Taraf talep eden Tarafı adli yardıma dayanak olacak, takdimi gerekli her veri ve ek belgeden ve talep üzerine bu adli yardım talebinin akibetine ilişkin olarak gecikmeksizin haberdar eder.

2. Âkit Taraflardan birinin adli yardıma konu suçu her iki ülkede de cezalandırılabilir bir suç olarak görmesi durumunda, eğer suç bu Sözleşmeye konu ise, her iki ülkede cezalandırılabilme şartı var olmayı sürdürecektir.

3. Bu sözleşme çerçevesindeki adli yardım talebi Taraflarca banka sırrı öne sürülerek reddedilemez.

Madde 10 – İade

1. Yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesi, Âkit Tarafların hukuku ve aralarındaki iade sözleşmeleri gereğince iadeyi konu bir suç olarak addedilir.

Uluslararası Ticari İşlemlerde
Yabancı Kamu Görevlilerine
Verilen Rüşvetin
Önlenmesi Sözleşmesi

21 KASIM 1997

2. İadeyi bir iade sözleşmesinin mevcudiyeti koşuluyla yapan Taraflardan biri, kendisi ile iade sözleşmesi bulunmayan bir diğer Taraftan bu nev'i bir talep alırsa, yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesi suçu ile ilgili olarak, bu Sözleşmeyi, iade için hukukî temel olarak addedebilir.

3. Her Âkit Taraf, yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesi suçundan dolayı vatandaşları hakkında kovuşturma yapmak veya onları iade etmek için gerekli önlemleri alır. Yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verilmesi suçundan ötürü, o şahsın iade talebini, tek neden olarak, şahsın vatandaşı olması sebebiyle reddeden Taraf, meseleyi kovuşturmanın yapılabilmesi amacıyla yetkili makamlarına tevdi etmelidir.

4. Yabancı bir kamu görevlisine rüşvet verme suçundan iade, ulusal hukuka ve her Âkit Taraf için uygulanabilir sözleşme ve uzlaşma ile belirlenen şartlara tabidir. Taraflardan biri iadeyi her iki ülkede de cezalandırabilir bir suç olma şartına bağlırsa ve suç bu Sözleşmenin 1. maddesinde yazılı suçlardan ise, bu şart yerine gelmiş sayılır.

Madde 11 – Sorumlu makamlar

4. maddenin 3. paragrafındaki istişarenin, 9. maddede öngörülen adli yardımlaşmanın ve 10. maddede öngörülen iadenin amaçlarına uygun olarak, her Âkit Taraf, OECD Genel Sekreterine, aralarında mevcut diğer düzenlemelerden ayrı olarak, o Taraf için bu konulara ilişkin taleplerinin gönderim ve kabulünden sorumlu bir makamı veya makamları bildirir.

Madde 12 - Denetim ve takip

Bu Sözleşmenin tam olarak uygulanmasının denetimi ve geliştirilmesi amacıyla Taraflar düzenli bir takip programı ortaya koymak üzere işbirliği yaparlar. Tarafların aldıkları aksine bir karar haricinde, bu çalışma karşılıklı rıza ile , OECD'nin Uluslararası Ticari İşlemlerde Rüşvet Çalışma Grubunun bünyesinde, bu gruba tevdi edilen vazife doğrultusunda ifa olunur ya da anılan kurumun görevlerini üstlenebilecek bir başka kurum tarafından yerine getirilir. Taraflar, bu kurumun uygulanan kuralları doğrultusunda programın masraflarını üstlenir.

Madde 13 - İmza ve katılım

1. Bu Sözleşme, OECD üyesi ülkeler ve Uluslararası Ticari İşlemlerde Rüşvet Çalışma Grubunun faaliyetlerine tam katılımcı olarak davet edilen üye olmayan ülkelerin imzalarına yürürlüğe giriş tarihine kadar açıktır.

2. Yürürlüğe girmesinden sonra, bu Sözleşme, İmzacı olmayan OECD üyelerine ve Uluslararası Ticari İşlemlerde Rüşvet Çalışma Grubuna veya onun yerini alan oluşuma tam katılımcı olanlara, katılım için açık olacaktır. İmzacı olmayanlar için Sözleşme, katılım belgesinin tevdiini takip eden altmışıncı gün yürürlüğe girecektir.

Madde 14 - Onay ve onay belgelerinin tevdi

1. Bu Sözleşme, İmzacıların her birinin hukukuna uygun olarak, kabul, uygun bulma veya onaylamasına tabidir.

2. Kabul, tanıma, onay ve katılım belgeleri bu Sözleşmenin Depoziteri olan OECD Genel Sekreterine tevdi olunur.

Uluslararası Ticari İşlemlerde
Yabancı Kamu Görevlilerine
Verilen Rüşvetin
Önlenmesi Sözleşmesi

21 KASIM 1997

Madde 15 - Yürürlüğe girme

1. Bu Sözleşme ek belgede öngörülen en büyük ihracat payına sahip on ülke arasından, bu on ülkenin birleşik toplam ihracatının en az yüzde altmışını temsil eden beşinin, kabul, uygun bulma veya onay belgelerini tevdi tarihini takip eden altmışıncı gün yürürlüğe girecektir. Bu şekilde yürürlüğe giriş sonrası, Sözleşme, ilgili belgesini tevdi eden her İmzacı için tevdi takip eden altmışıncı gün yürürlüğe girecektir.

2. Sözleşme, 1 no. lu paragrafa uygun olarak 31 Aralık 1998'e kadar yürürlüğe girmemiş olursa, kabul veya onay belgesini tevdi eden her imzacı ülke yazılı olarak Sözleşmenin yürürlüğe girmesini kabule hazır olduğunu mevcut 2 no. lu paragrafa uygun olarak Depozitere bildirebilirler. Sözleşme, böyle bir bildirim en az iki imzacı tarafından yapılmasını takip eden altmışıncı gün yürürlüğe girecektir.

Madde 16 – Değişiklik

Her Âkit Taraf bu Sözleşmenin değiştirilmesini teklif edebilir. Teklif edilen değişiklik, Tarafları bir toplantıya davet için en az altmış gün önceden diğer Taraflara bunu ileten Depozitere sunulacaktır. Tarafların konsensusu ile veya Tarafların konsensus ile belirleyecekleri bir yöntem ile kabul edilen değişiklik, tüm Tarafların onay, kabul veya uygun bulma belgelerini tevdiinden sonraki altmışıncı gün veya değişikliğin Taraflarca kabulü sırasında tespit edebilecekleri diğer başka şartlara göre yürürlüğe girecektir.

Madde 17 – Çekilme

Bir Âkit Taraf, Depozitere yazılı bildirimde bulunmak suretiyle bu Sözleşmeden çekilebilir. Bu çekilme, bildirim alınmasından bir sene sonra hüküm doğuracaktır. Çekilmenin hüküm doğurma tarihinden önce sunulan ve sonuçlanmayan adli yardım ve iade talepleri için Taraflar ve çekilen Taraf arasındaki işbirliği çekilmeden sonra devam edecektir. Onyedinci Aralık bindokuzyüzdoksanyedi tarihinde Paris'te, Fransızca ve İngilizce olarak hazırlanmıştır, her iki metin eşit şekilde geçerlidir.

Madde 17 – Çekilme

Bir Âkit Taraf, Depozitere yazılı bildirimde bulunmak suretiyle bu Sözleşmeden çekilebilir. Bu çekilme, bildirim alınmasından bir sene sonra hüküm doğuracaktır. Çekilmenin hüküm doğurma tarihinden önce sunulan ve sonuçlanmayan adli yardım ve iade talepleri için Taraflar ve çekilen Taraf arasındaki işbirliği çekilmeden sonra devam edecektir. Onyedinci Aralık bindokuzyüzdoksanyedi tarihinde Paris'te, Fransızca ve İngilizce olarak hazırlanmıştır, her iki metin eşit şekilde geçerlidir.

